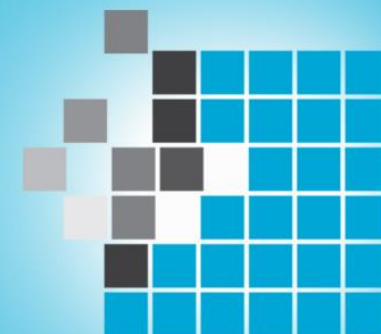

KONFERENCJA BADANIA W EDUKACJI

Warszawa, 19-20 października 2015 r.

Paweł Grygiel

Czy relacje rówieśnicze mają wpływ na efektywność nauczania w szkole podstawowej?

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

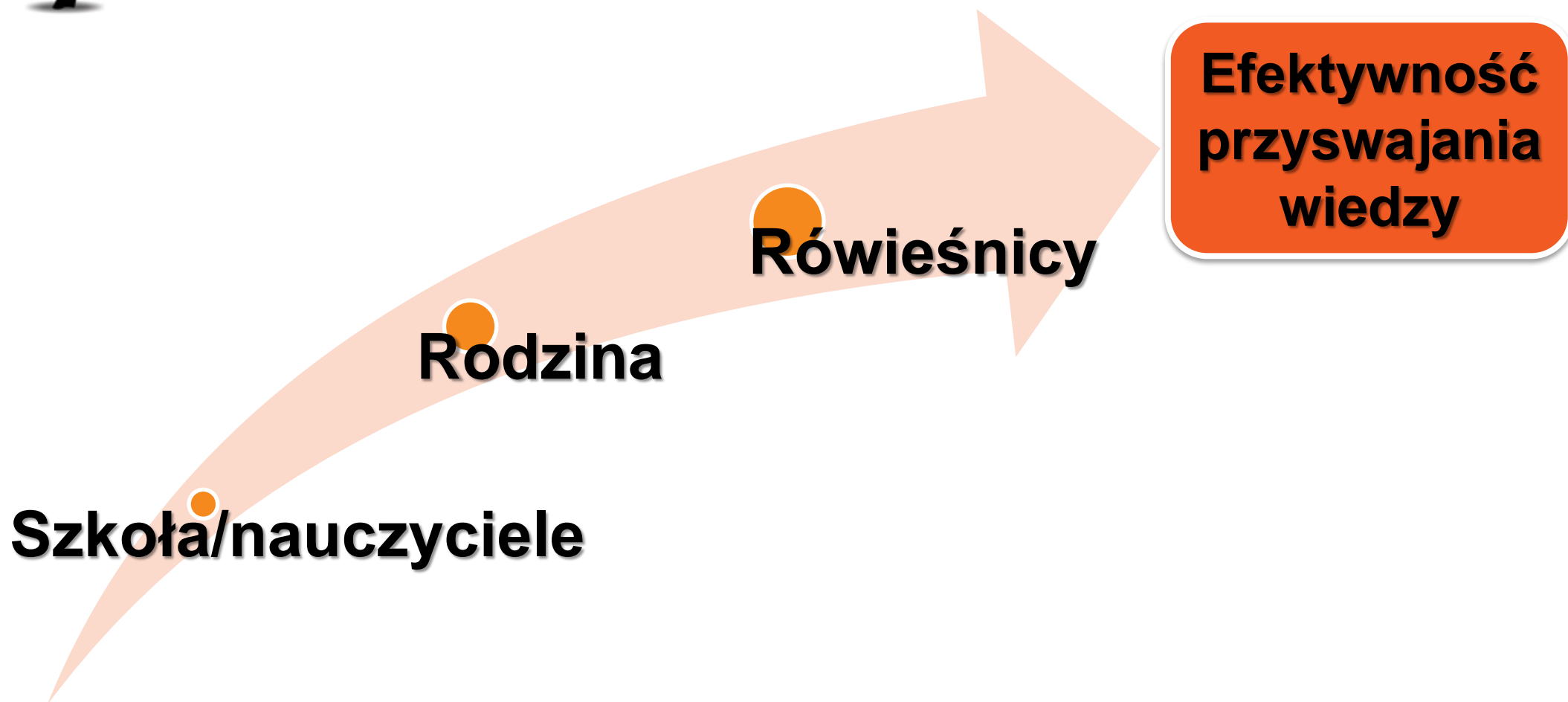
IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Relacje rówieśnicze

Typ oddziaływania:

Bezpośredni
(zakaz/nakaz)

Pośredni

(wartość własna;
sposób postrzegania innych;
kompetencje społeczne)

Środowisko rodzinne

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rodzina

Kompetencje społeczne

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

**Środowisko
rodzinne**

**Problemowe
relacje
rówieśnicze**

**Wsparcie
emocjonalne**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

*entuzjaści
edukacji*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

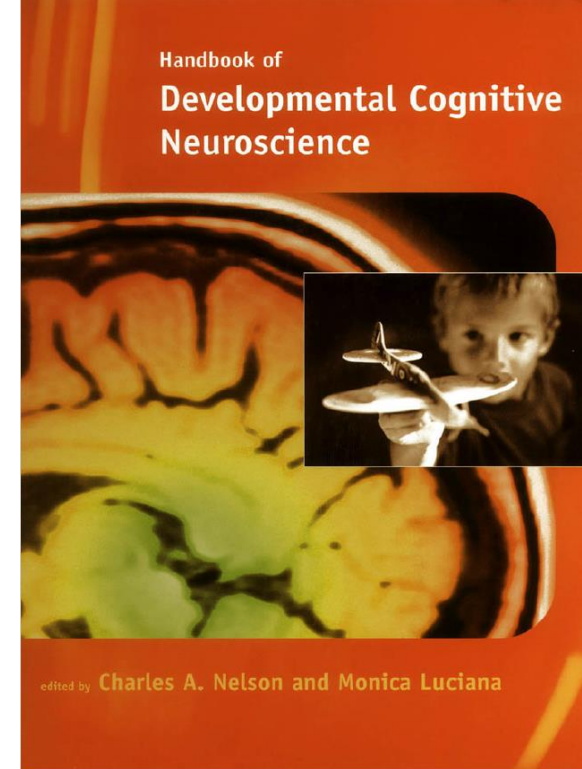

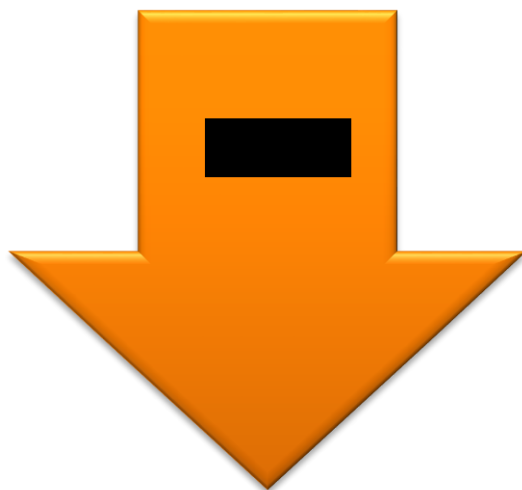
39 Effects of Early Deprivation: Findings from Orphanage-Reared Infants and Children

MEGAN R. GUNNAR

Dzieci z domów dziecka:

1. Problemy z rozwojem fizycznym (niemowlaki – 1 miesiąc straty na 3 miesiące pobytu)
2. Niższy poziom ogólnej inteligencji
3. Problem z rozwojem umiejętności językowych
4. Problemy z zachowaniem
5. Problemy z okazywaniem emocji
6. Problemy z rówieśnikami

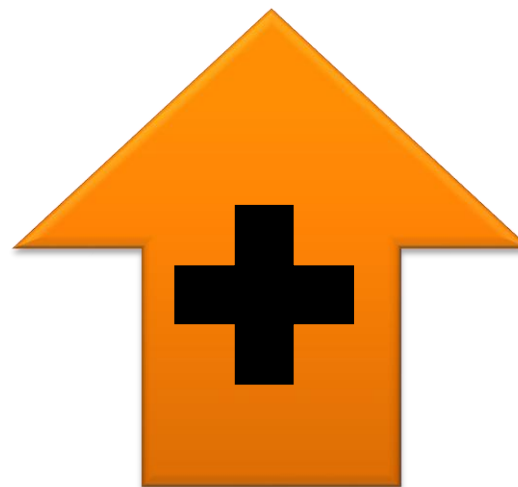

**Środowisko
rodzinne**

**Relacje
rówieśnicze**

W szkole (w tygodniu - włączając weekend)

6-8 lat

32 h 18
minut

9-12
lat

33 h 37
minut

**33% całego tygodnia
(po uwzględnieniu
czasu na sen)**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

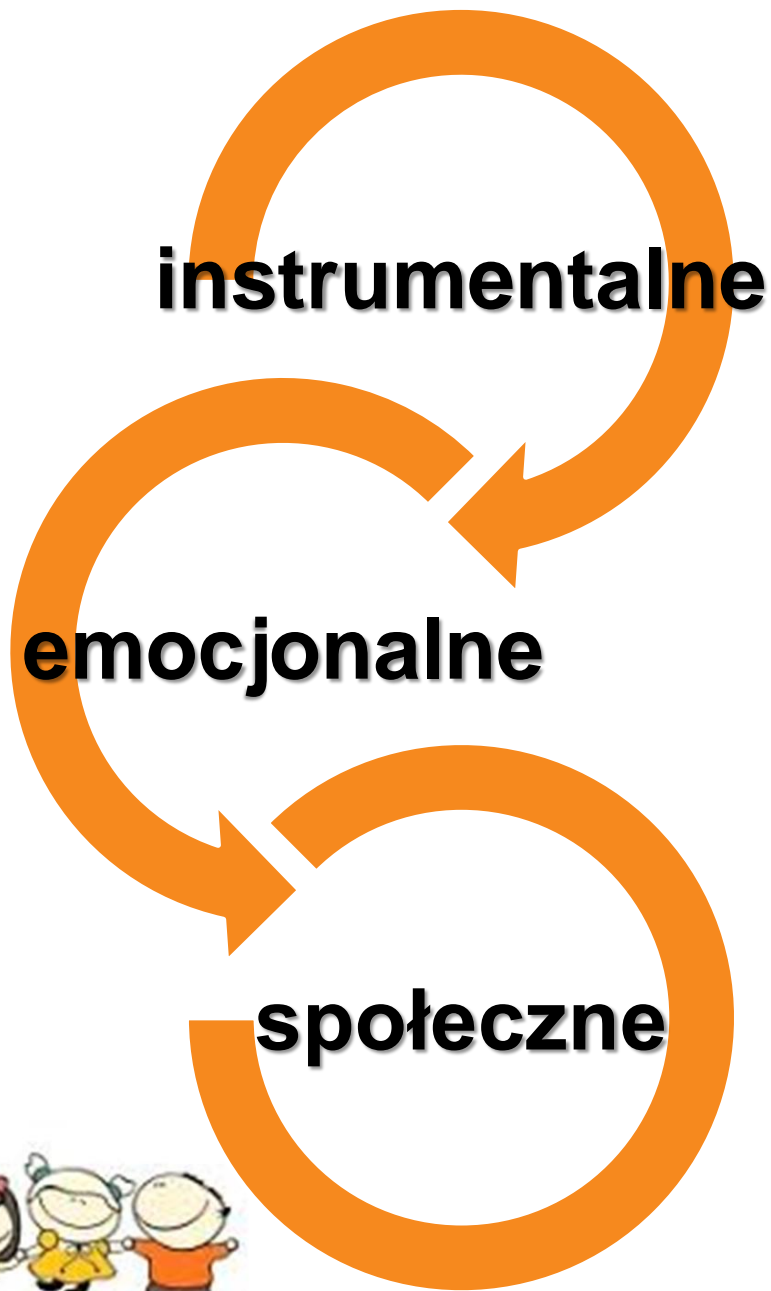

**Relacje
rówieśnicze**

Korzyści:

Wsparcie:

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

**EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA**

IBE

**entuzjaści
edukacji**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

1. Lęk/depresja
2. Samotność
3. Niska samoocena
4. Obniżone poczucie szczęścia

1. Związek z klasą/szkołą
2. Motywacja do nauki

Relacje rówieśnicze

Problemowe

Udane

**Obniżone
osiągnięcia**

Stres

Bufor

**Podwyższone
osiągnięcia**

Oddziaływanie pośrednie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

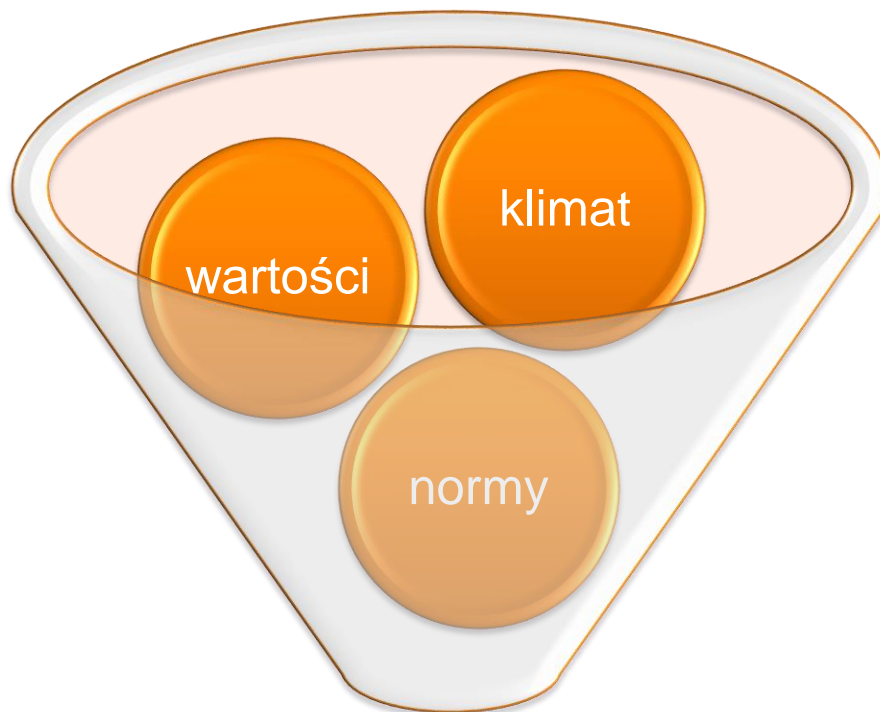
entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Relacje rówieśnicze

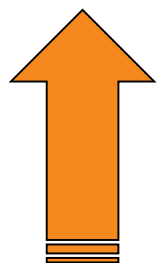

**transmisja
tworzenie**

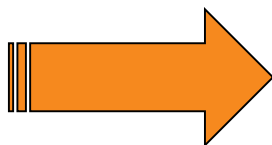
**kontrola
nacisk
respektowanie**

Cele szkoły

o ile zgodne

**środowisko
rodzinne**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

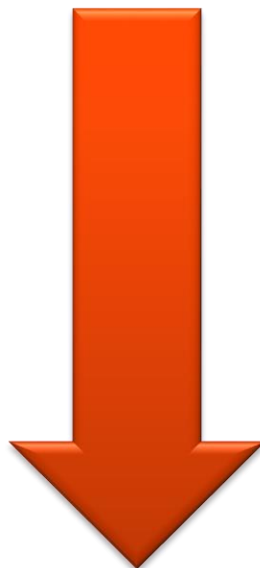
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Relacje rówieśnicze

Wsparcie instrumentalne
Wsparcie emocjonalne

**Oddziałują
na:**

Osiągnięcia

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

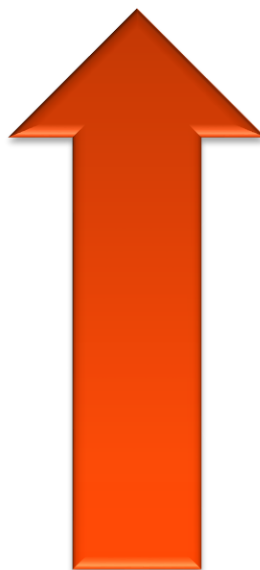
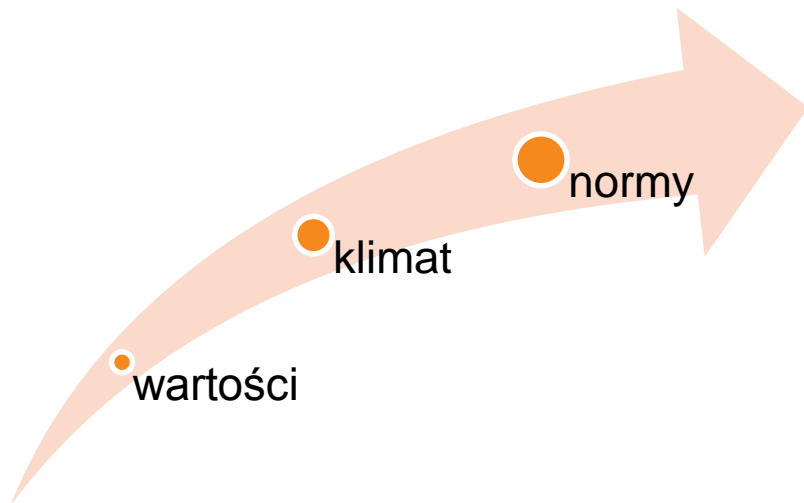

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Pozycja w klasie

**Oddziałują
na:**

Osiągnięcia

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

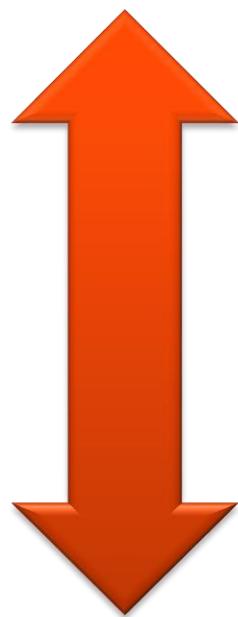
*entuzjaści
edukacji*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Relacje rówieśnicze

**Oddziałują
na:**

Osiągnięcia

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

*entuzjaści
edukacji*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

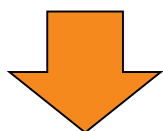

Popularni

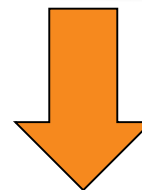

**kompetencje
społ.-emocj.**

Odrzucani

**zdolności
meta-kognitywne**

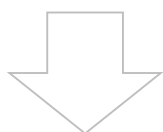
**osiągnięcia
edukacyjne**

Popularni

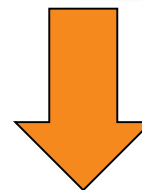

kompetencje
społ.-emocj.

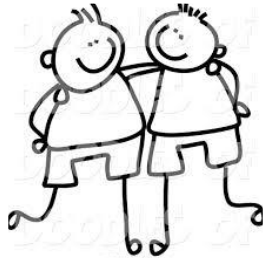
Odrzucani

**zdolności
meta-kognitywne**

**osiągnięcia
edukacyjne**

Pozycja w strukturze relacji rówieśniczych

Popularni

- współpracujący
- pomocni
- kontaktowi
- asertywni

Odrzucani

- konfliktowi
- agresywni
- niepewni własnej wartości
- wycofani

Nie-odrzucony \neq Lubiany

Przeciętne korelacje między sieciami pozytywnymi i negatywnymi

0.3-0.4

Inna gęstość sieci

lubię

gęstsze

nie
lubię

rzadsze

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

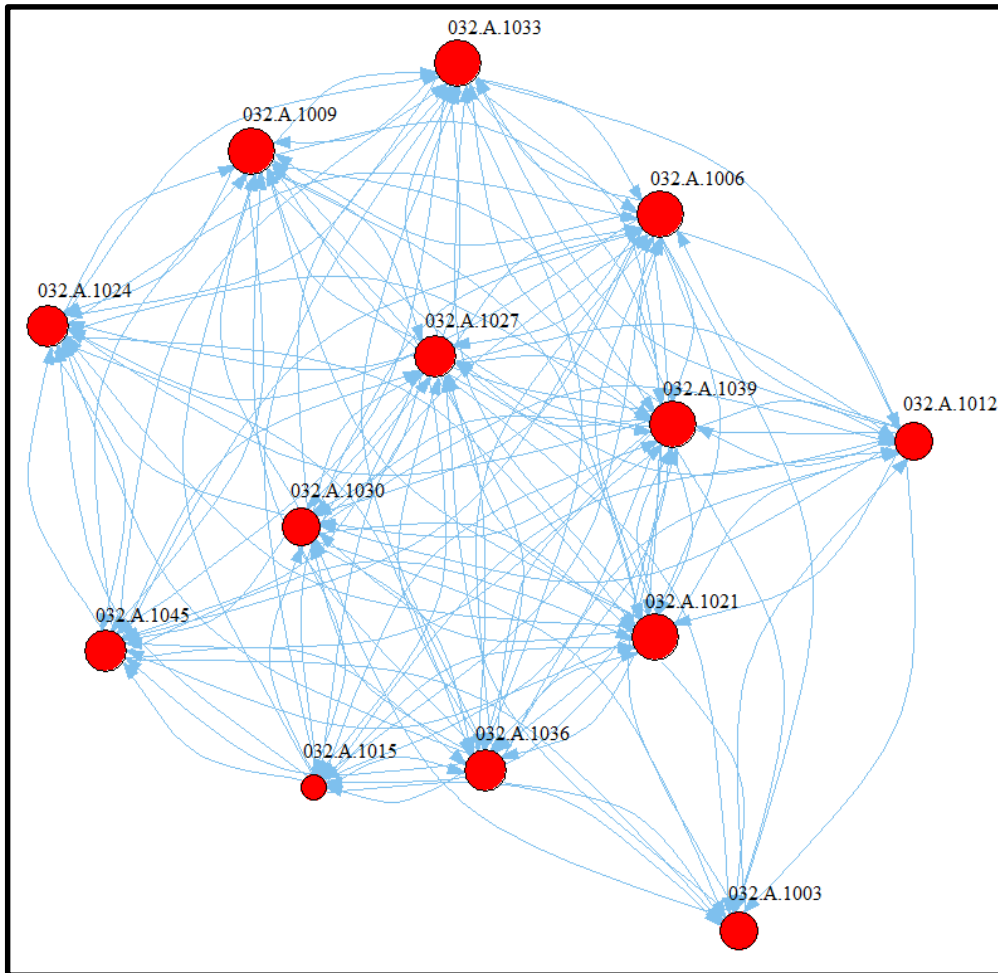
entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

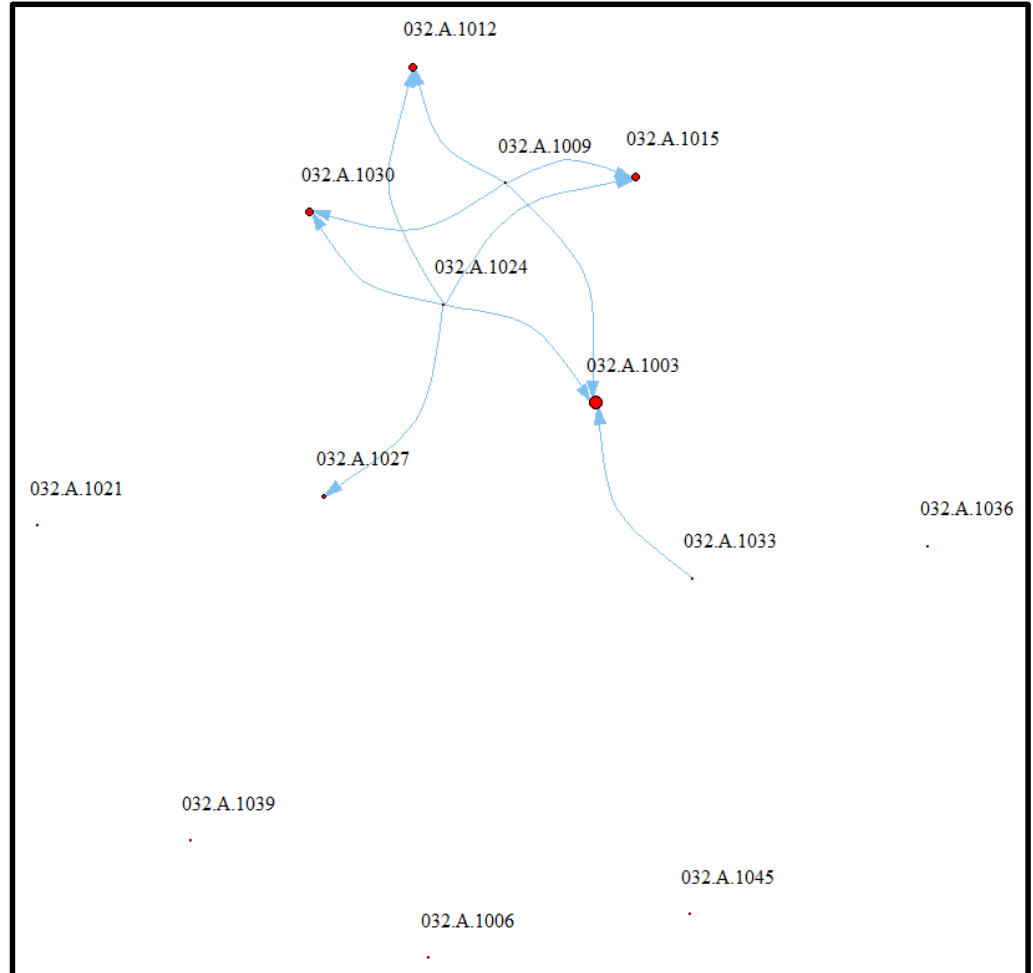

Lubię:

Nie lubię:

**Sieć
pozytywna**

**Sieć
negatywna**

**Postrzeganie
jakości
relacji**

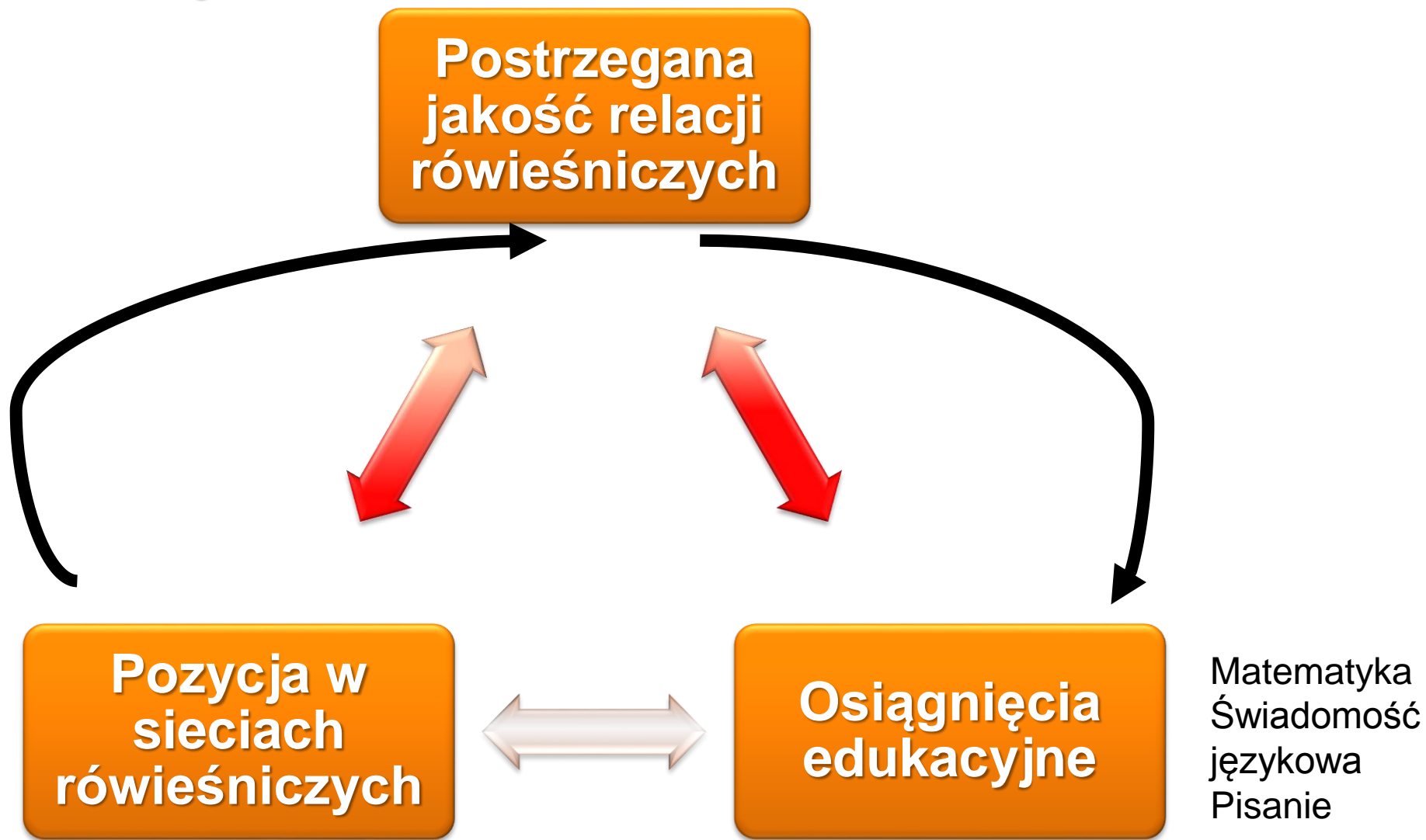
Przeciętne korelacje między sieciami a postrzeganiem jakości

04.-0.5

Hipoteza oddziaływania relacji rówieśniczych na osiągnięcia edukacyjne poprzez wsparcie emocjonalne

Przyczynowość

Zmiana zmiennej X powoduje zmianę zmiennej Y

26

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

Analiza przyczynowości wymaga nie tylko występowania:

- Statystycznie istotne związku między X a Y
- Teoretycznych podstaw, że X wpływa na Y

ale **także:**

- **Odpowiedniego porządku czasowego:**

Przyczyna musi występować przed efektem.

27

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Porządek czasu może być **testowany** ale wymaga **podłużnych danych** oraz **specyficznych** analiz statystycznych.

Dane przekrojowe = pojedynczy punkt w czasie (przeważnie analiza korelacji i regresji).

Dane podłużne = **wiele punktów w czasie** (również: **modele autoregresyjne z efektami krzyżowymi**).

**Ponad 6000
uczniów**

270 klas

157 szkół

Klasa 3

**Postrzeganie jakości relacji
Pozycja w sieciach (pozytywnych i negatywnych)
Testy wiedzy
Zmienne społeczno-demograficzne**

Klasa 5

**Postrzeganie jakości relacji
Pozycja w sieciach (pozytywnych i negatywnych)**

Klasa 6

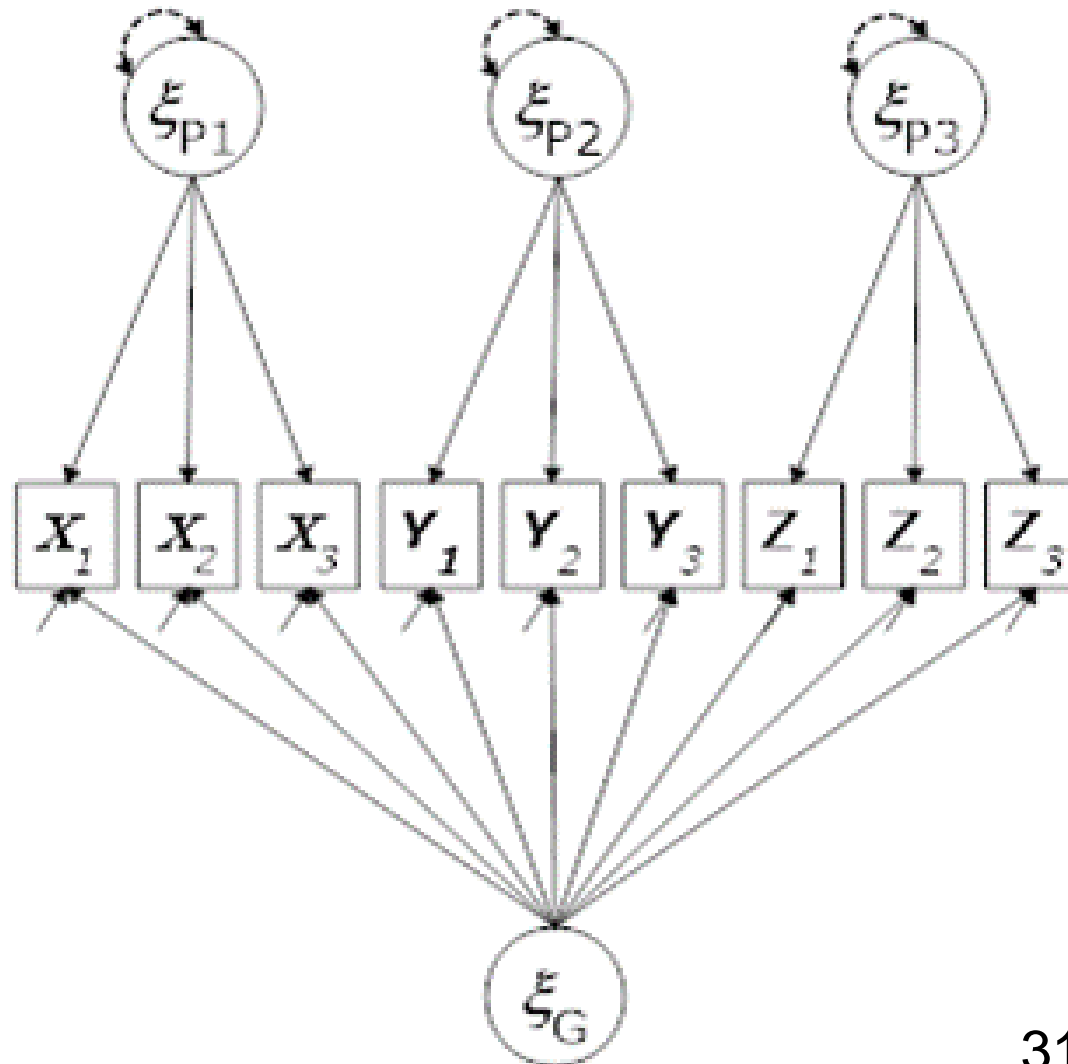
**Postrzeganie jakości relacji
Pozycja w sieciach (pozytywnych i negatywnych)
Testy wiedzy**

Postrzeganie jakości relacji (skala PIR)

	3 Klasa	5 Klasa	6 KLASA
	TAK	TAK	TAK
KIU_2 Bardzo chętnie przebywam z koleżankami i kolegami ze szkoły.	94,9	95,8	95,6
KIU_5 W klasie mam bardzo wielu przyjaciół.	90,8	87,5	85,5
KIU_8 Moje koleżanki i koledzy z klasy zawsze chętnie mi pomagają.	84,6	85,8	84,9
KIU_11 Niewiele koleżanek i kolegów z klasy lubię.	35,3	27,9	23,3
KIU_14 Chętnie spędzam wolny czas z koleżankami i kolegami z klasy.	90,4	93,7	91,7
KIU_17 Często się złoścę na moje koleżanki i kolegów z klasy.	13,4	13,7	13,3
KIU_20 Żyję w całkowitej zgodzie z moimi koleżankami i kolegami z klasy.	85,0	83,7	82,5
KIU_23 W klasie jest wielu uczniów, który mi dokuczają.	19,7	15,7	10,8
KIU_26 W naszej klasie wszyscy jesteśmy dobrymi przyjaciółmi.	77,8	67,8	67,6
KIU_29 W klasie czuję się samotny.	7,3	8,3	6,7
KIU_32 Dobrze się rozumiem z moimi koleżankami i kolegami z klasy.	91,4	90,6	90,9
KIU_35 Z moimi koleżankami i kolegami z klasy chętnie spotykam się też po szkole	83,1	89,1	89,2
KIU_38 W naszej klasie jest wielu uczniów, których nie lubię.	24,2	25,8	21,1
KIU_41 Nie zawsze czuję się dobrze w naszej szkole.	28,0	32,5	27,8
KIU_44 Nudzę się z moimi koleżankami i kolegami z klasy.	9,2	9,5	9,5

Model struktury czynniokowej: podwójnego czynnika (B-CFA)

31

Pozycja w sieci socjometrycznej

W analizach uwzględniono zarówno pozycję zajmowaną w ramach rówieśniczych sieci „pozytywnych”, jak „negatywnych”.

Liczba wskazań „**pozytywnych**” oszacowana została w oparciu o pytanie: „*Wymień osoby z Twojej klasy, z którymi najbardziej chciałabyś się bawić*”.

Z kolei analogiczna miara „**negatywna**” powstała w oparciu o odpowiedzi udzielone na pytanie: „*Wymień osoby z Twojej klasy, z którymi raczej nie chciałabyś się bawić*”.

W przypadku obu pytań uczniowie mogli wymienić **dowolną liczbę** rówieśników oraz wskazywać osoby z **płci przeciwnej**.

Osiągnięcia szkolne

Test osiągnięć szkolnych został wykonany **dwukrotnie**.

Po raz pierwszy na początku klasy czwartej, po raz drugi na koniec klasy szóstej.

Zarówno badanie na zakończenie pierwszego, jak drugiego etapu edukacyjnego obejmowało **trzy zakresy tematyczne**:

1. umiejętności czytania,
2. świadomości językowej oraz
3. umiejętności matematycznych.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOLECZNY

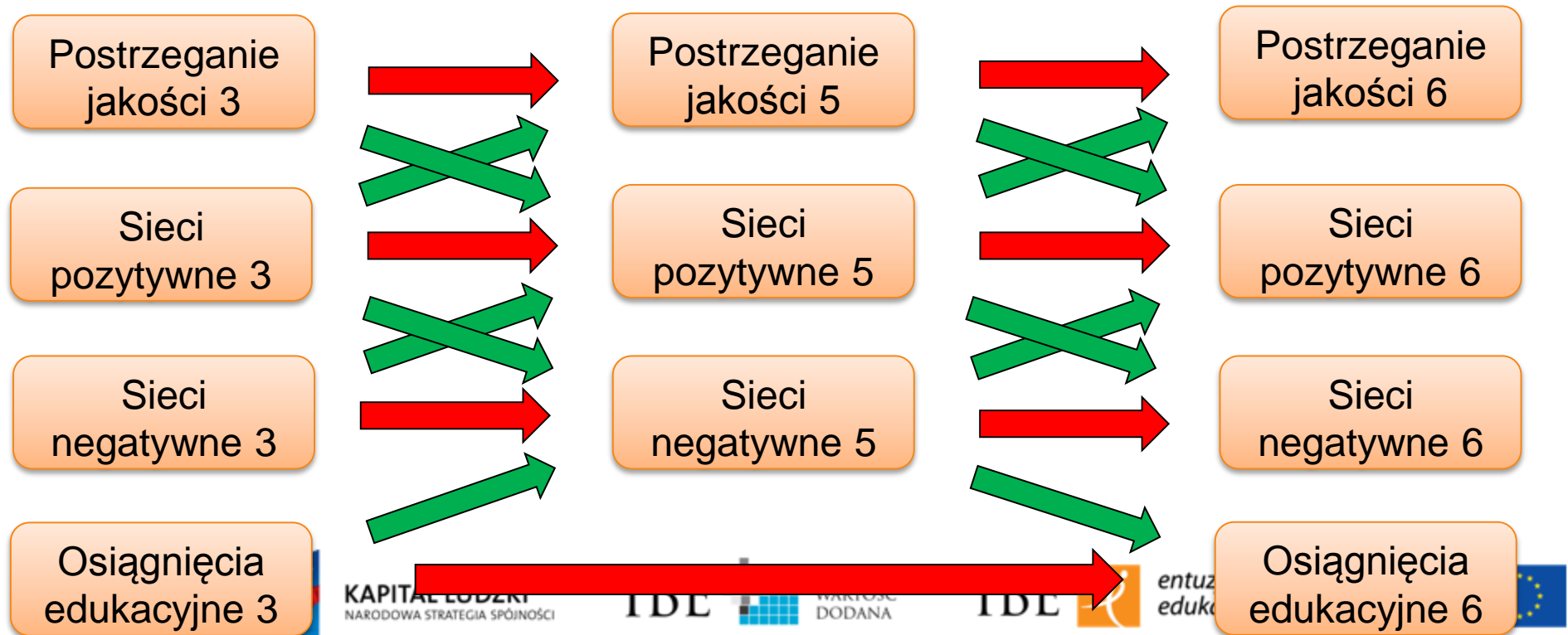
Model autoregresyjny z efektami krzyżowymi

Autoregresja:

Czy na podstawie wyników miary X z okresu poprzedzającego możemy przewidzieć wyniki w okresie następnym (kolejnym) zmiennej X (czerwone strzałki)?

Efekty krzyżowe:

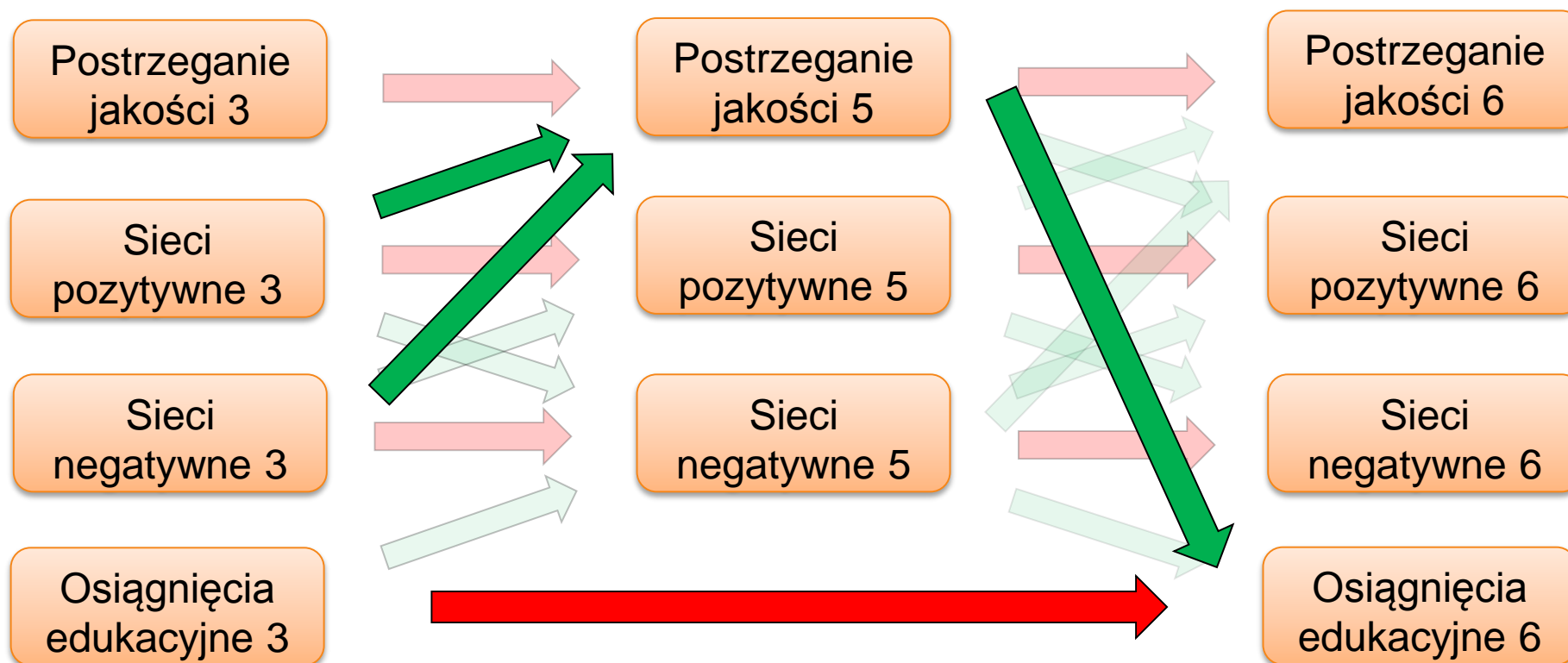
Czy na podstawie wyników miary Y z okresu poprzedzającego możemy przewidzieć wyniki w okresie następnym (kolejnym) zmiennej X (zielone strzałki)?

Nasza hipoteza

Sieci → Postrzeganie jakości → Osiągnięcia

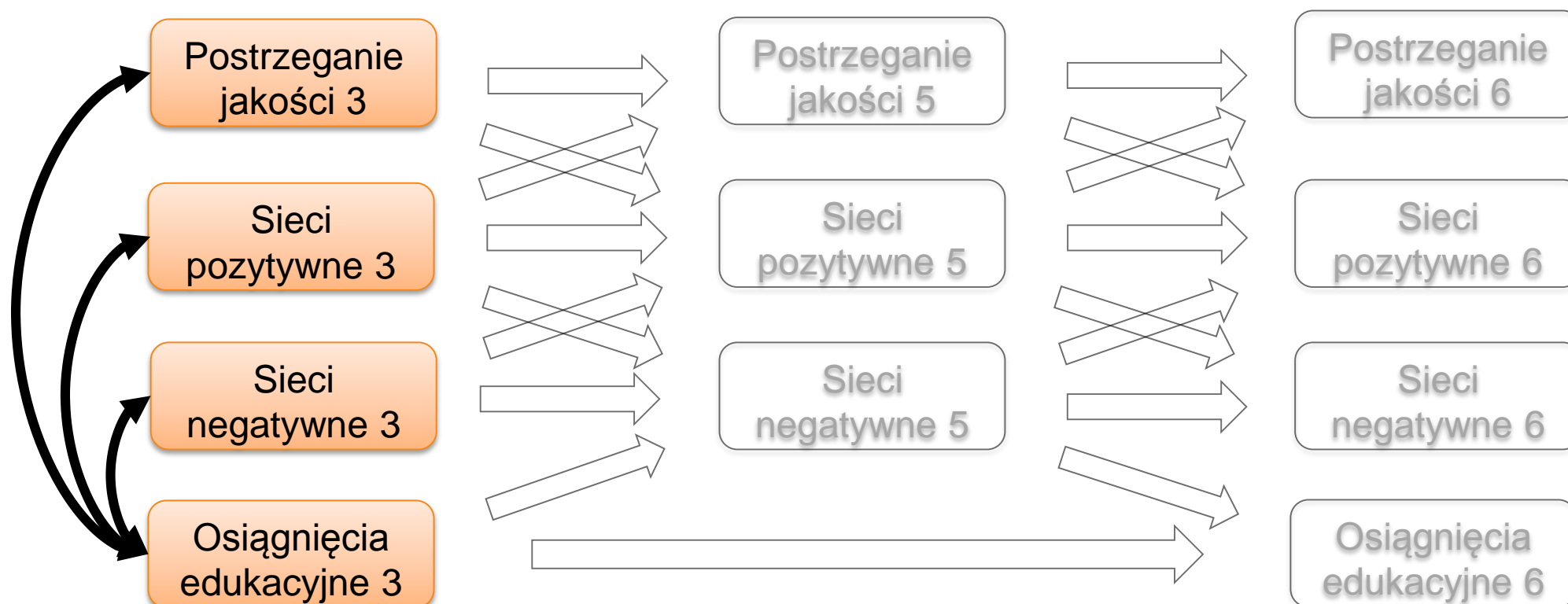

Wnioski I

Poziom wiedzy w klasie 3 jest związany z wszystkimi miarami relacji rówieśniczych;

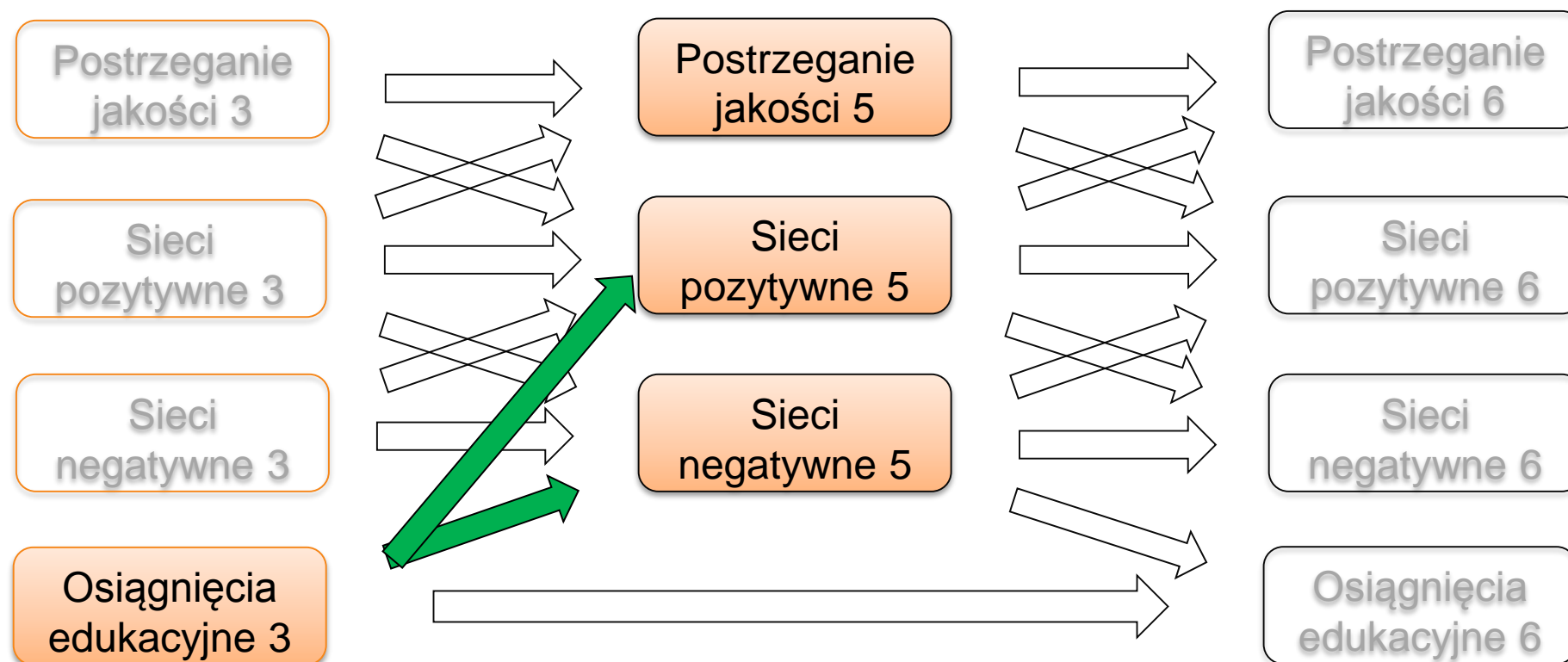
Im wyższy poziom wiedzy (w każdej z trzech dziedzin), tym wyższa pozycja w sieci pozytywnej, niższa pozycja w sieci negatywnej i lepsza ocena relacji rówieśniczych (i odwrotnie).

Wnioski II

Poziom wiedzy w klasie 3 oddziałuje na pozycję zajmowaną w sieciach (tak pozytywnej, jak negatywnej) w klasie 5;
Nie jest więc tak, że to relacje rówieśnicze wpływają na sieci, a sieci na relacje nie.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

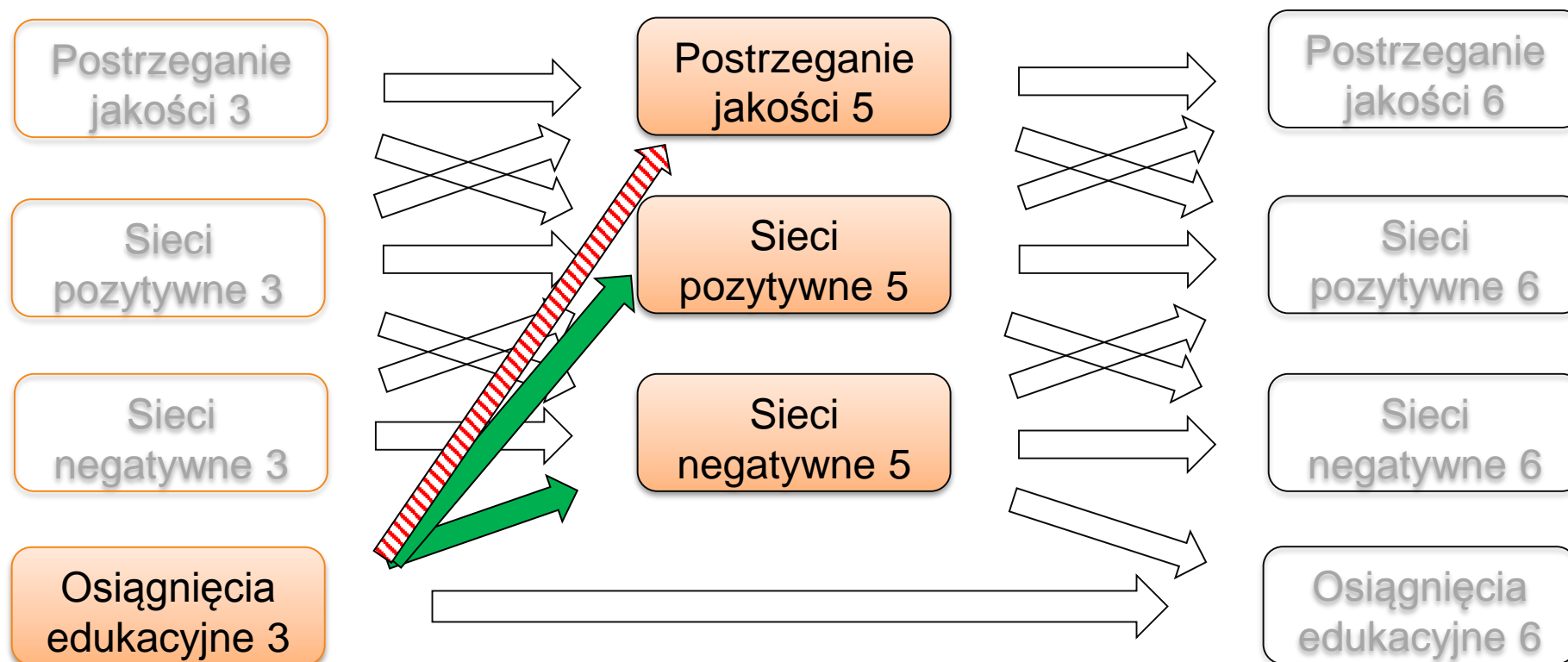

Wnioski III

Przy czym, na podstawie poziomu wiedzy w klasie 3 nie można przewidzieć przekonań na temat relacji rówieśniczych w klasie 5;

To, co o jakości relacji myślą uczniowie w klasie 5 jest więc niezależne od poziomu ich umiejętności przedmiotowych z klasy 3.

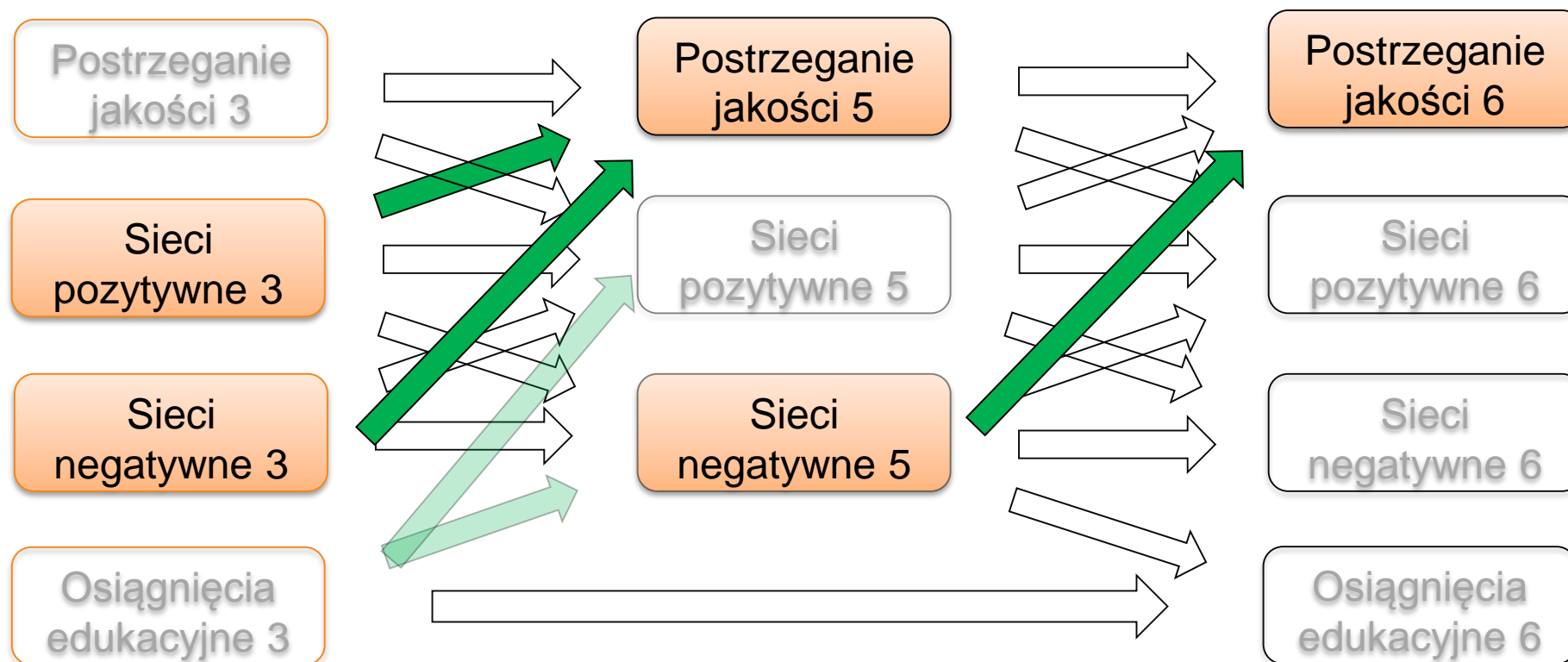

Wnioski IV

Na postrzeganie jakości relacji w klasie 5 ma wpływ pozycja zajmowana w sieci pozytywnej i negatywnej w klasie 3 (tak pozytywnej, jak negatywnej).

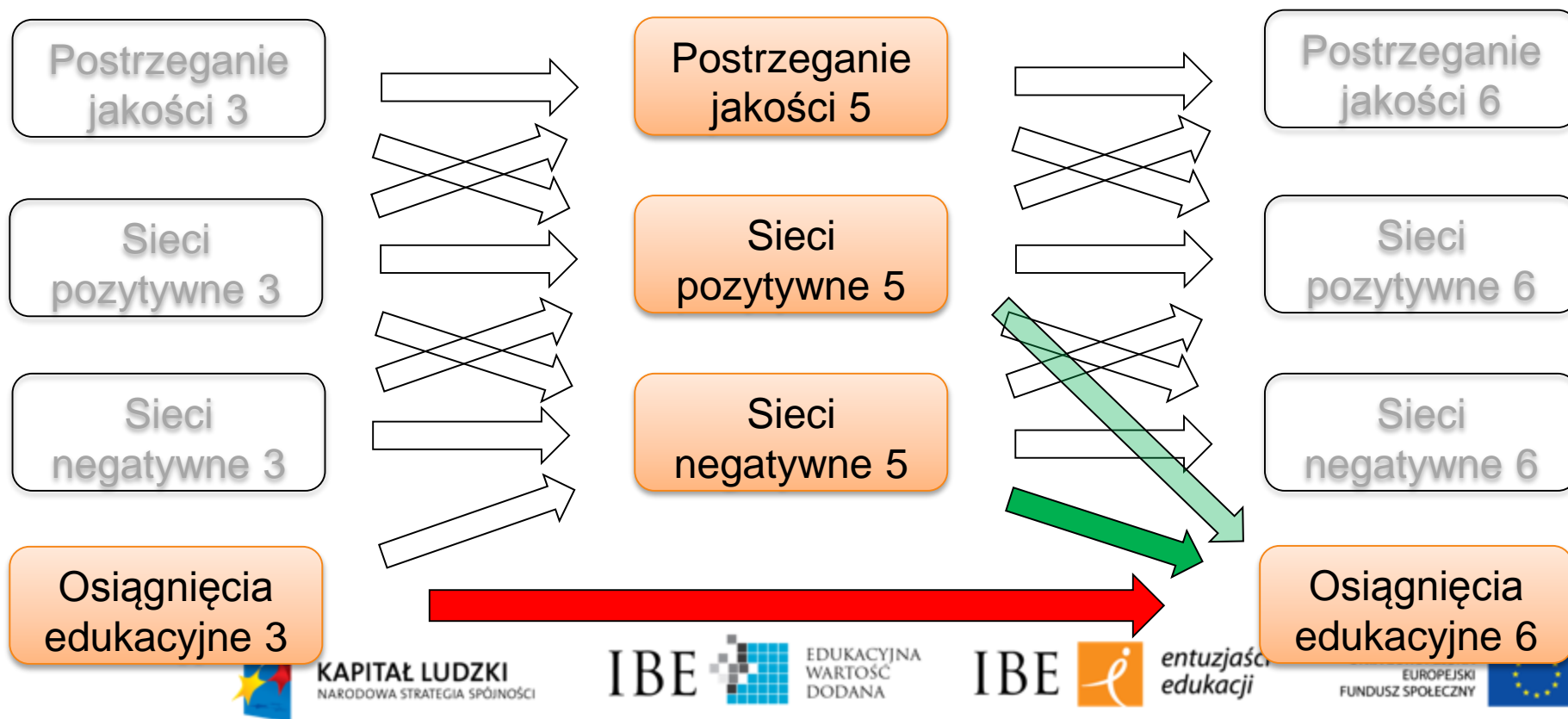
Na postrzeganie jakości relacji w klasie 6 oddziałują już tylko sieci negatywne z klasy 5.

Wnioski V

Zmiana poziomu wiedzy między 3 a 6 klasą związana jest z pozycją zajmowaną w sieciach rówieśniczych w klasie 5. Przy czym, w przypadku każdej badanej umiejętności oddziałuje pozycja w sieci negatywnej; sieć pozytywna tylko w przypadku świadomości językowej. Generalnie, im więcej negatywnych wskazań w klasie 5, tym mniejszy przyrost wiedzy w między klasą 3 a 6.

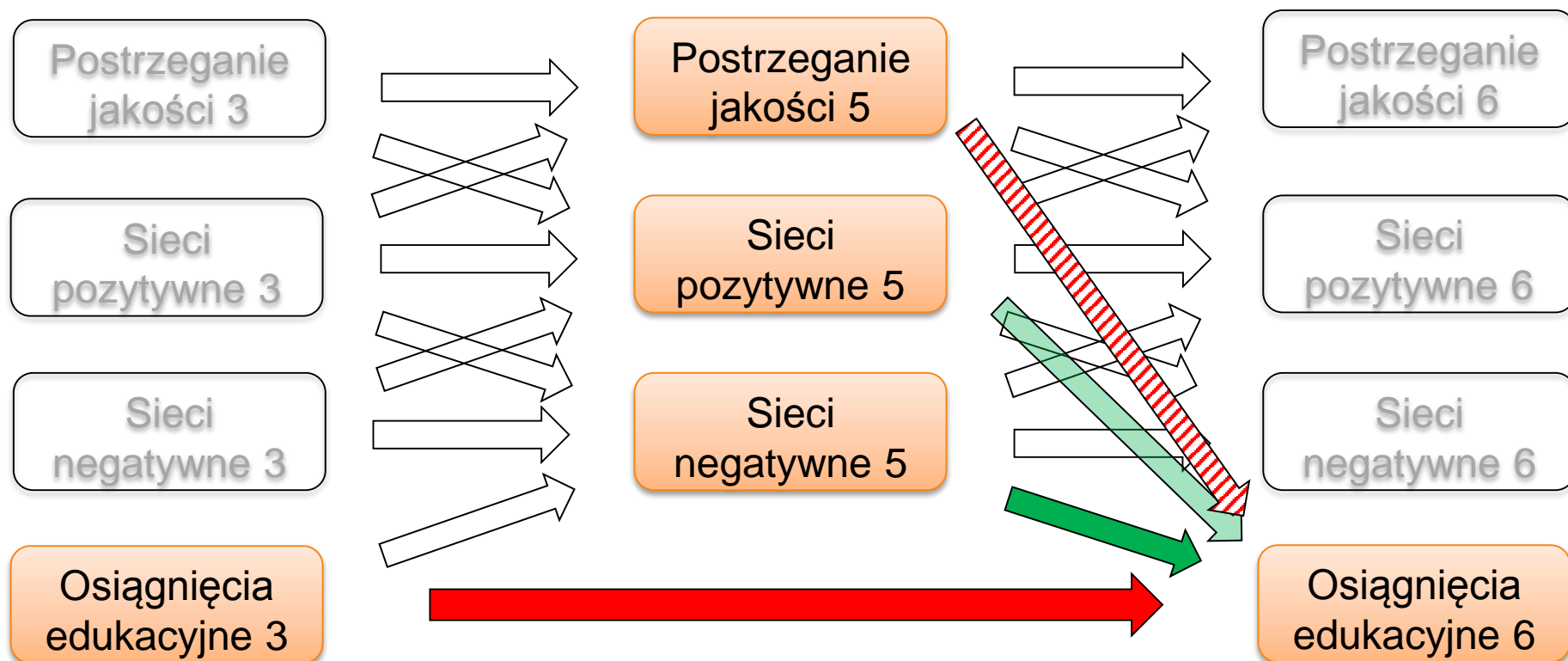

Wnioski VI

Ważne, że na podstawie przekonań dotyczących jakości relacji rówieśniczych z klasy 5 nie można przewidzieć zmian w poziomie umiejętności uczniów zachodzących między 3 a 6 klasą.

Zmiany umiejętności są więc niezależne od tego co uczniowie myślą o swoich relacjach, jak je postrzegają.

Wnioski (rekapitulacja):

- ❖ Hipoteza wpływu pozycji w sieci poprzez postrzeganie jakości na osiągnięcia edukacyjne nie potwierdziła się.
- ❖ Same przekonania na temat jakości relacji nie wiążą się ani ze spadkiem, ani z przyrostem wiedzy w żadnej z dziedzin;
- ❖ Z miar relacji rówieśniczych w kontekście oddziaływania na poziom wiedzy znaczenie mają sieci (przede wszystkim negatywne).
- ❖ Nie jest tak, że to relacje wpływają na sieci, a sieci na relacje nie. Związek ten jest raczej wzajemny niż jednokierunkowy;
- ❖ Tylko przekonania na temat jakości relacji pozostają niezależne od poziomu wiedzy;

Dziękuję za uwagę

dr Paweł Grygiel

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ewd@ewd.edu.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

EDUKACYJNA
WARTOŚĆ
DODANA

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

